

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЗІОЛОГІЇ ім. О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

Фізіологічний журнал

том 56 № 2 2010

Науково-теоретичний журнал • Заснований у січні 1955 р.

Виходить 1 раз на 2 місяці

**Матеріали XVIII зізду Українського фізіологічного товариства
з міжнародною участю, Одеса, 20-22 травня 2010 р.**

Зміст

Розділ I.	Молекулярна та клітинна фізіологія	3
Розділ II.	Системна нейрофізіологія	23
Розділ III.	Психофізіологія	58
Розділ IV.	Фізіологія серцево-судинної системи	91
Розділ V.	Імунологія	120
Розділ VI.	Фізіологія ендокринної системи	128
Розділ VII.	Нервово-м'язова фізіологія	148
Розділ VIII.	Фізіологія дихання	156
Розділ IX.	Фізіологія крові	175
Розділ X.	Фізіологія травлення	184
Розділ XI.	Вікова фізіологія	208
Розділ XII.	Екологічна фізіологія та вплив екстремальних факторів	222
Розділ XIII.	Фізіологія рухів	241
Розділ XIV.	Фізіологія спорту	255
Розділ XV.	Клінічна фізіологія	271
Розділ XVI.	Фізіологія сільськогосподарських тварин	292
Розділ XVII.	Історія фізіології	310

Оргкомітет з'їзду

П.Г. Костюк – голова (Київ)
В.М. Казаков – заступник голови (Донецьк)
В.М.Запорожан – заступник голови (Одеса)
М.Р. Гжегоцький (Львів)
Л.М.Карпов (Одеса)
В.М. Мороз (Вінниця)
П.А.Неруш (Дніпропетровськ)
В.Ф.Сагач (Київ)
О.А.Шандра (Одеса)
Л.М. Шаповал (Київ)

Пленарні лекції:

- 1) акад. НАН України О.О. Кришталь. ПЕРВИННІ МЕХАНІЗМИ НОЦИЦЕПЦІЇ
- 2) акад. АМН України В.М. Казаков. НОВЕ УЯВЛЕННЯ ЩОДО МЕХАНІЗМІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЛАНКИ РЕГУЛЯЦІЇ ГОМЕОСТАЗУ ОРГАНІЗМУ
- 3) акад. НАН України О.О. Мойбенко. КАРДІОМ – НОВА КОНЦЕПЦІЯ ВИВЧЕННЯ СЕРЦЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- 4) акад. АМН України В.М. Запорожан, д. мед. н. О.Л. Холодкова. СУЧASNІ БIОТЕХНОЛОГІЇ В РЕГЕНЕРАЦІЇ УШКОДЖЕНИХ ТКАНИН
- 5) член-кор. НАН України О.Г. Резніков. ПЕРИНАТАЛЬНЕ ПРОГРАМУВАННЯ НЕЙРОЕНДОКРИННОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ
- 6) член-кор. НАН України В.Ф. Сагач. РОЛЬ ЗМІН ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ МІТОХОНДРІЙ У РЕАКЦІЯХ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

з ними кардіоваскулярних ланок рефлекторних петель на сегментарному і надсегментарному рівнях. Реакції серцево-судинної системи, що виявляються при цьому, проявляють ваготонічний характер і спрямовані на збільшення об'єму кровообігу, зменшення вазоконстрикції на фоні зниження симпатикотонії. Вірогідним результатом чого є показане в нашому дослідженні рефлекторне збільшення оксигенації ін tactних тканин. Метод ТМ може бути рекомендований для корекції функціональних і патологічних станів гіпоксії м'язів, зокрема у спортсменів-єдиноборців у передстартовому і відновлювальному періодах.

ЛІКАРСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ПІД ЧАС ТРЕНУВАНЬ ТХЕКВОНДИСТІВ ВИСОКОГО КЛАСУ

Є.Л.Михалюк, І.В.Ткалич, С.В. Чернишова

Запорізький державний медичний університет

mikhalyuk@zsmu.zp.ua

Серед об2 ективних методів оцінки ефективності заходів, використовуваних у сучасному спорті, є лікарсько-педагогічні спостереження (ЛПС). Вони є одним із розділів спортивної медицини, набувають особливо важливого значення при медичному забезпеченні тренувального процесу висококваліфікованих спортсменів. Одним з головних критеріїв оцінки тренувального заняття є вимірювання частоти серцевих скорочень (ЧСС), що є універсальним і точним індикатором стану організму. Для цього ми застосовували монітор серцевого ритму “Polar 810 i”, який дає змогу виключити людський фактор, коли вимірювання пульсу здійснюється пальпаторним методом, а також одержати точні значення пульсу, не перериваючи тренувальне заняття, тобто не порушуючи запланованого його природного ходу. При проведенні ЛПС у тхеквондистів високого класу були виявлені окремі заняття, в яких були відсутні підготовча й заключна частини, що може привести до травм, пошкоджень та гіпертонічних станів у спортсменів. Крім цього, з'явилася можливість визначення правильності у розподілі навантажень та інтервалів відпочинку між поодинокими вправами і їх серіями. За допомогою монітора “Polar 810 i” були виявлені окремі фрагменти заняття з низьким тренуючим ефектом (збільшення ЧСС до 115–120 хв⁻¹), що не спонукали до удосконалення функціональних можливостей організму та потребували спеціальної корекції. Оскільки тренувальний процес спортсменів високого класу не допускає думки щодо відсутності навантажень на порозі толерантності, дуже важливими є тренування у потрібній зоні інтенсивності, що забезпечує застосування телеметричного аналізатора ЧСС. Таким чином, застосування монітора “Polar 810 i” при проведенні ЛПС у динаміці дає змогу творчо впливати на навчально-тренувальний процес, вносити корективи в поточне та перспективне планування тренувальних навантажень. Творчий контакт лікаря, тренера і спортсмена в процесі ЛПС дає можливість вирішувати низку важливих питань, які направлені на збільшення ефективності не тільки тренувального заняття, але й усього навчально-тренувального процесу для подальшого вдосконалення системи тренувань.

РЕФЛЕКТОРНІ ЕФЕКТИ ТРАКЦІЙНОЇ МІОРЕЛАКСАЦІЇ НА КАРДІО-ВАСКУЛЯРНУ СИСТЕМУ СПОРТСМЕНІВ З РІЗНИМИ ТИПАМИ КРОВООБІГУ

М.П. Мішин

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, Сімферополь
nerpa@list.ru

Дослідження методів відновлення і підвищення фізичної працездатності спортсменів нині є актуальну проблемою спортивної медицини, спортивної фізіології і реабілітації. Пильна увага приділяється немедикаментозним впливам рефлексогенного характеру, до яких відносять тракційну міорелаксацію. На кафедрі медико-біологічних основ фізичної культури ТНУ ім. В.І. Вернадського був розроблений ком-